

Vil bedriften overleve en brann?

Myndighetene stiller strenge krav i forhold til brannsikkerhet og dokumentasjon av denne, og dette er klart definert i lover og forskrifter. Hvorfor følges ikke dette opp av entreprenørene?

Av Anders Sandmæl, Dokumentert AS

Forsikringspolisen stiller klare krav til dokumentasjon, kontroll og vedlikehold av sprinkleranlegg. Hvis dette ikke er ivaretatt, kan det redusere forsikringsutbetalingen.

2 av 3 bedrifter som opplever en storbrann kommer ikke i gang igjen eller går konkurs etter kort tid.

«Bygget er forsikret og da er vel alt i orden?»

Det ligger alltid forskrifter og vilkår til grunn for en forsikring. Ikke alle leser forskrifter og vilkår like nøye som andre avtaler og kontrakter, selv om disse stiller klare og strenge krav i forhold til sprinkleranlegget. De er juridiske dokumenter som ligger til grunn for den forsikring bygget har og utbetaling etter en brann. Når byggherrer blir klar over dette forholdet, vil de i større grad kvalitetssikre at entreprenørene leverer forskriftsmessige og dokumenterte anlegg.

FG har en sertifiseringsordning der kun selskaper med den nødvendige sprinklerkompetanse, styringsystem og organisasjon blir sertifisert innen prosjektering, montasje og kontroll. Resultat av det arbeid de utfører skal registreres i databasen ESS (<http://ess.fno.no>). Det gir forsikrings-selskaperne og brannvesen tilgang til alle data, kontrollrapporter og historikk om det enkelte sprinkleranlegg. Dette er et krav i forsikringspolisen.

Første gang et FG sertifisert sprinklerfirma foretar en kontroll blir all dokumentasjon, hele sprinklerinstallasjon og vannforsyning kontrollert og verifisert. Denne kontrollen skal

foretas av et annet selskap enn det selskapet som hadde ansvaret for prosjekteringen. Denne uavhengige kontrollen resulterer i at feil og mangler ved anlegget, vannforsyningen eller dokumentasjonen avdekkes og dokumenteres i en ESS rapport. Denne prosessen kan være en del av byggesaken slik at feil og mangler unngås og dokumentasjonen foreligger når bygget tas i bruk. Skjer det i ettertid medfører det driftsforstyrrelser, kostnader til utbedringer og de feil/mangler som byggets eier må leve med og som ikke utbedres.

«FG er en privat ordning, men vi forholder oss til byggesak og det offentlige» sier mange entreprenører. Er det et poeng i dette eller endrer de oppfatning når de forstår hva som skal til for å levere forskriftsmessige sprinkleranlegg til sine kunder og overholde sine forpliktelser i forhold til DIBK?

Myndighetene sørger for at sprinkleranlegget i nye bygg er forskriftsmessige?

Myndighetene har definert hva som er et akseptabelt sikkerhetsnivå i forskjellige bygningstyper med forskjellige bruk i form av lover og forskrifter. Plan- og bygningslov, Tek 10 og Byggeforskrift ivaretar dette. NS 12845 er det vanlige regelverket for sprinkleranlegg i næringsbygg i Norge og er definisjonen på preakseptert løsning. Det er viktig å huske på at regelverket er et minimumsnivå og at alle feil/mangler undergraver funksjonen og dermed brannstrategien i bygget.

Sprinkleranlegg er det eneste, som er i et bygg, og som gjør noe med en brann. Myndighetene har de senere år derfor krevet sprinkleranlegg i stadig flere sammenhenger og type bygg. Sprinkleranlegg er det eneste som kan installeres i et bygg for å få mer åpne bygg.

Selskaper som skal prosjektere noe i et nytt byggeprosjekt er ansvarlig for å sette seg inn i hva disse lover og forskrifter forventer i forhold til det ansvarsområde de arbeider innenfor. Selskapet skal overfor myndighetene, og i det enkelte prosjekt, dokumentere skriftlig følgende i forhold til sprinkleranlegg:

- Kvalifikasjoner, kompetanse og kapasitet til å prosjektere og/eller montere sprinkleranlegget
- Styringsystem tilpasset ansvarsområde (sprinkleranlegg ikke røranlegg)
- Tekniske data, tegninger, beregninger og dokumentert vannforsyning
- Dokumentstyring og oppbevaring av dokumenter (5 år)
- Hvordan krav i NS 12845 er identifisert og ivaretatt

Entreprenører må være klar over at DIBK har gjort markedet uoversiktlig ved å ha en felles godkjenningskode for «Sanitær-, varme og - og slukeinstallasjoner». Entreprenørene må kvalitetssikre at de har den nødvendige kompetanse innen sprinklerfaget siden godkjenningsbeviset ikke er et bevis på dette.

Den ansvarlige søker og den kom-

munale saksbehandleren vil legge det samme godkjennelsesbeviset til grunn for sine vurderinger. Begge fatter beslutninger på feil grunnlag om de bruker dette godkjenningsbeviset for arbeider de ikke har søkt og fått sentral godkjennelse for, av DIBK.

Stadig flere VVS-konsulenter og brannrådgivere beskriver at sprinkleranlegget skal prosjekteres og/eller kontrolleres av et FG-sertifisert firma. Hvis et sprinkleranlegg prosjekteres av et FG-sertifisert firma er det et krav i sertifiseringen slik at det skal engasjeres et annet FG-sertifisert firma som skal foreta kontroll. Uavhengig kontroll satt i system.

«Dette virker greit og er vel slik det fungerer i markedet i dag?»

Hvorfor oppdages det da, nesten uten unntak, feil og mangler når FG-kontrolløren ser på sprinkleranlegget og dokumentasjonen i ettertid? Noen anlegg er uten dokumentasjon som kan bekrefte at det har den nødvendige funksjon, til tross for at noen har dokumentert til kommunen at dette foreligger.

Mange totalentreprenører med underentreprenører oppfyller ikke de krav som loven stiller til kompetanse, prosjektering, utførelse og dokumentasjon. Det arbeidet brannvesen og forsikringsselskapene holder på med i forhold til eksisterende bygg, vil avdekke dette over tid. Byggets eier ville stilt strengere krav om det var større konsekvenser av ikke tilstrekkelig eller dokumentert brannsikkerhet når bygget skulle tas i bruk. Den nye flyplassen i Berlin fikk ikke åpne som planlagt i 2011 fordi man var usikker på om sprinkleranlegget ville fungere som forutsatt ved en brann. Flyplassen er fortsatt ikke åpnet.

VVS-konsulentene skal ivareta byggherrens sine interesser og beskrivelsen inneholder ofte krav om FG-sertifiserte firma fordi dette er den eneste måten å dokumentere sprinklerkompetanse på i Norge. Den enkelte byggherre, ansvarlig søker, brannrådgiver og totalentreprenør kan gå inn i sitt prosjekt og avdekke status. De færreste vil bli positivt overrasket.

Hva har myndighetene i sine lover og forskrifter samt definert i de forskjellige roller/godkjennelser som det syndes mot i dag?

«Det overordnede ansvar for brannsikkerheten i et nybyggprosjekt tilligger foretaket som er tildelt ansvarsrett for brannkonseptet. I brannkonseptet skal det være spesifisert hvilke operative krav/ytelser den detaljprosjekterende skal ivareta.

Hvordan verifikasjon av funksjonskrav og ytelser skal ivaretas fremkommer av TEK10. §2-1 og §2-2 og §2-3 for dokumentasjon av løsninger. Om den detaljprosjekterende gjør fra avvik fra de operative ytelser gitt i brannkonseptet må dette avklares med prosjekterende for brannkonseptet», sier Trond S. Andersen som er senioringeniør DIBK.

Problemet er at rådgivende ingeniør brann i for liten grad er med i prosjekterings- og gjennomføringsfasen. Kvalitetssikringen av at det som står i brannstrategien gjenspeiles i prosjekteringsunderlag og produksjon er for svak/fraværende. Byggherre og totalentreprenør bør bruke Ribr som en ressurs og kompetanse slik at feil og mangler ikke bygges inn.

«Ansvarlig utførende har plikt til å sjekke at det foreligger tilstrekkelig produksjonsunderlag for det han skal gjøre før det aktuelle arbeidet igangsettes. Hvis det er mangelfullt, må det meldes ansvarlig søker. Ansvarlig prosjekterende for det aktuelle arbeidet har ansvar for at et kvalitetssikret produksjonsunderlag foreligger», sier Hilde Grevskott Larsen som er seniorarkitekt i DIBK.

Det er i for mange prosjekter en fremdriftsplan og ikke en tegningsleveranseplan som henger sammen med en produksjonsplan. Videre at det må foreligge felles teknisk tegning før noe fag starter sin montasje. Dette hadde sikret at det ble prosjektert gode løsninger og at disse også ble bygget. Mange tekniske anlegg får unødvendige svakheter på grunn av dårlig/ufullstendig prosjektering og koordinering. Byggherrer bør knytte til seg teknisk kompetanse som kvalitetssikrer underlaget før installasjon og som på den annen side ikke ødelegger prosjekteringen på grunn av sene eller manglende beslutninger. Det skulle i mye større grad blitt stopp i produksjonen på grunn av manglende eller ufullstendig produksjonsunderlag, men det kan oppfattes dessverre som en illojal handling og

ikke som et positivt bidrag. Når nå ansvarlig søker blir klar over sitt ansvar vil dette kanskje endre seg.

SAK § 8-1 nr 2 sier: «Ved søknad om ferdigattest skal søker bekrefte at tilstrekkelig dokumentasjon som grunnlag for driftsfasen er overlevert byggverkets eier»

SAK 10 § 8-2 sier: «Søker skal senest ved søknad om ferdigattest påse at nødvendig dokumentasjon for driftsfasen som angitt i byggtetnisk forskrift § 4-1, er fremlagt av de ansvarlige foretak innenfor sine ansvarsområder. Søker skal overlevere dokumentasjonen til byggverkets eier mot kvittering»

Ansvarlig søker har altså en nøkkelrolle her, og er den som skal undersøke og gå god for at tilstrekkelig dokumentasjon foreligger.

«Dersom det påvises «regelbrudd» etter at det er utstedt ferdigattest, betyr dette at ferdigattest er utstedt på feilaktig grunnlag. Dette bør da i første omgang meldes ansvarlig søker/ansvarlig foretak slik at de kan rette opp feil/mangler. Dersom feil/mangler ikke rettes må saken meldes til kommunen. Når det kommunens ulovlighetsoppfølging vises til pbl kap 32», sier Vidar Stenstad som er senioringeniør i DIBK.

Kommunen kan åpne en byggesak inntil 5 år etter at det er gitt ferdigattest.

Brannvesenet kommer på tilsyn i mange av disse byggene og det kan være starten på denne prosessen når det oppdages at det ikke foreligger forskriftsmessig dokumentasjon på sprinkleranlegget.

Det er konkurranse i byggebransjen, og det er bra. Hvis det er konkurranse på like vilkår vil de som leverer kvalitet vinne frem og byggherrer få de sprinkleranlegg de skal ha.

FG sitt system er kanskje et naturlig og kvalitetssikrende bidrag i en byggesak og ikke et «fordyrende onde» slik noen hevder i dag. Det er nå opp til de forskjellige aktører å se over sine rutiner, beskrivelser, avtaler og prosjekter for å sikre at det som skjer i fremtiden er i tråd med myndighetenes krav og forventninger, uavhengig av fortiden.